

LUONNOS

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI POROVAHINKO-LAUTAKUNNAN SUORITTEISTA VUOSINA 2023-2024 PERITTÄVISTÄ MAKSUISTA**PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi maa- ja metsätalousministeriön asetus porovahinkolautakunnan suoritteista vuosina 2023-2024 perittävistä maksuista. Esitetään, että maksut säilyisivät vuoden 2022 maksujen tasolla ja asetus annetaan kaksivuotisena.

PERUSTELUT**1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus**

Poronhoitolakia (848/1990) muutettiin lailla 1135/2020 siten, että luotiin poronhoitoaluetta varten riippumaton asiantuntijaelin porovahinkolauta. Lautakunnan tehtävänä on pyynnöstä antaa lausuntoja siitä, mikä on paliskunnan poronhoitolaissa tarkoitettu aitaamisvelvollisuus, ovatko porot aiheuttaneet poronhoitolaissa tarkoitettua korvattavaa vahinkoa ja mikä on vahingon suuruus sekä mikä on porojen käypä arvo tietyissä laissa säädettyissä etuosto-oikeuden käyttötilanteissa. Porovahinkolautakunnalle kuuluu myös sovittelu edellä mainittuja seikkoja koskevilla riita-asioissa.

Poronhoitolain (848/1990) 38 §:n mukaan porovahinkolautakunnan lausunnoista sekä käsittelystä, joka on päättynyt lausuntopyynnön peruuttamiseen muun syyn kuin saavutetun sovinnon vuoksi, peritään maksu asian vireille panneelta. Sovittelumenettelystä sekä ilman sovittelua sovintoon päättyneestä lausuntoasian käsittelystä peritään maksu, joka jakautuu osapuolten kesken tasan. Maksuista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maksut voidaan säätää omakustannusarvoa alemmiksi. Maksuihin sovelletaan muutoin, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

2 Nykytila

Porovahinkolautakunnan maksullisista suoritteista vuonna 2022 perittävistä maksuista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1102/2021) 1 §:n mukaan porovahinkolautakunnan lausunnoista sekä lautakunnan järjestämästä sovittelumenettelystä peritään maksuna 250 euroa. Sama maksu peritään käsittelystä, joka on päättynyt lausuntopyynnön peruuttamiseen saavutetun sovinnon tai muun syyn vuoksi, jos asiassa on järjestetty katselmus. Jos porovahinkolautakunnan käsittely on päättynyt lausuntopyynnön peruuttamiseen eikä asiassa ole järjestetty katselmusta, käsittelymaksuna peritään 100 euroa.

Samana asetuksen 2 §:n mukaan tietyistä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 34 §:ssä tarkoitetuista suoritteista kuten kopioista perittävistä maksuista päättää porovahinkolautakunta.

Asetus on voimassa 31 päivään joulukuuta 2022.

3 Lautakunnassa käsitellyt tapaukset ja kertyvät tulot

Maksuista arvioidaan kertyvän vuosittain valtiolle noin 4 000 euroa. Tulokertymää koskevan arvion pohjana on arvio siitä, että käsittelyjä, joissa lautakunta antaisi lausunnon katselmuksen perusteella tai joissa lautakunnan jäsen tarjoaisi osapuolille sovitteluapua, olisi vuosittain noin 15. Tämän lisäksi noin kolmen lausuntoasian käsittelyn arvioidaan vuosittain päättyvän ilman katselmuksen järjestämistä.

Lautakunnan vuosittaisten menojen arvioidaan olevan 104 000 euroa. Tästä 74 000 euroa johtuu lautakunnan sivutoimisten jäsenten palkkiokustannuksista ja matkakustannusten korvauksista sekä tarvittavaan koulutukseen osallistumisesta. Muut kustannukset johtuisivat lautakunnan yleiskustannuksista.

	€/vuosi
TULOT	4 000
MENOT	104 000
Palkkiot	50 000
Matkat	24 000
Tukipalvelut	30 000
NETTO	-100 000

Lautakunnan yleiskustannusten on arvioitu koostuvan pääosin Ruokaviraston palveluksessa olevan lautakunnan sihteerin työstä. Tähän työhön kuuluu lautakunnan asioiden vireille saattamiseen ja etenemiseen liittyvää neuvontaa, asiakirja- ja matkahallintoa, taloushallintoa sekä koulutusten käytännön järjestelyjä. Lisäksi Ruokavirastolle aiheutuu lautakunnan tukipalvelujen järjestämisestä työtä ja kustannuksia, jotka liittyvät mm. yhteyksien järjestämiseen, verkkosivuihin ja viestintään. Edellä esitetyillä laskelmilla kustannusvastaavuus olisi noin 4 %.

Vuonna 2022 lautakunnalla on ollut käsiteltävänä 8 juttua, joista sovitteluasioita on ollut kolme ja lausuntoasioita viisi. Näistä ja loppuvuoden aikana saapuneeksi arvioidusta kahdesta lausuntoasiasta kertyvät tulot ovat noin 2 500 euroa. Lautakunnan arvion mukaan vuoden 2022 palkkio-, matka- ja koulutuskustannuksien menot tulevat muodostamaan noin 37 000 euron suuruisen kustannuserä. Ensi vuoden osalta kustannusten arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

4 Ehdotus

Maa- ja metsätalousministeriö asetti porovahinkolautakunnan ensimmäisen kerran 2.6.2021. Toiminnan alkuvaiheessa ei ole ilmennyt seikkoja, jotka osoittaisivat, että lautakunnan toimintaa koskevissa alkuperäisissä kustannus- ja tuloarvioissa olisi olennaista korjaustarvetta. Mainituista syistä ehdotetaan, että suoritemaksut säilyvät vuoden 2022 tasolla ja että asetus säädetään kaksivuotiseksi.

Ehdotetuissa maksuissa on kyse valtion maksuperustelaisissa (150/1992) tarkoitetuista julkisoikeudellisista suoritteista, joista poronhoitolain mahdollistamalla tavalla perittäisiin omakustannusarvoa alempi maksu. Hinnanalennukset ovat perusteltuja lautakunnan perustamiseen liittyvien yhteiskunnallisten tavoitteiden turvaamiseksi. Nämä liittyvät pyrkimykseen lautakunnan avulla vähentää poronhoitoalueella esiintyviä ristiriitoja ja vastakkainasetteluja poronomistajien sekä maanomistajien ja -haltijoiden välillä.

Porovahinkolautakunnan käsittelyssä merkittävä osa kustannuksista aiheutuu matkustamisesta paikan päälle. Lautakunta kokoontuu pääosin kolmejäsenisissä ratkaisukokoonpanoissa. Sovitteluapua tarjotaan siten, että sovittelijaksi määrätään yksi lautakunnan jäsen. Sovitteluavun antamista koskevassa asiassa maksu jakaantuu osapuolten kesken tasan, kun taas lausuntoasiassa maksu peritään asian vireille panneelta, ellei asian käsittely pääty osapuolten väliseen sovintoon. Mainitut syyt puoltavat sitä ehdotusta, että sama maksu peritään annetuista lausunnoista, järjestetystä sovittelusta ja lausuntopyynnön peruuttamiseen päättyneestä käsittelystä silloin, kun katselmus on pidetty, mutta että maksu on alempi silloin, kun pyyntö perutaan ennen katselmuksen pitämistä.

Hakijalta perittävän suoritemaksun osalta vertailukohtana todettakoon, että käräjäoikeudessa käsiteltävien hakemusmaksujen määrä on 270 euroa.

6 Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Siitä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, MTK- Pohjois-Suomi, MTK-Lappi ja Paliskuntain yhdistys.

7 Asetuksen voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2024.